

.....0.....0 **2021**

**STUDIU ECONOMIC
EUROCHAMBRES**

Cuprins

CUPRINS	2
CUVÂNT ÎNAINTE	3
MULȚUMIRI	4
INTRODUCERE	4
METODOLOGIE	4
1. SUMAR EXECUTIV	6
2. REZULTATE	7
I. PRINCIPALELE PROVOCĂRI	7
II. VÂNZĂRI INTERNE AȘTEPTATE	8
III. VÂNZĂRI LA EXPORT AȘTEPTATE	8
IV. OCUPAREA AȘTEPTATĂ A FORȚEI DE MUNCĂ	10
V. INVESTIȚII AȘTEPTATE	10
VI. ÎNCREDEREA AȘTEPTATĂ A FIRMELOR	11
3. RECOMANDĂRI PRIVIND POLITICILE	12
4. NOTE	15
5. ANEXE	16

Infografic sintetic disponibil [aici](#)

Cuvânt înainte

Peste 58.000 de antreprenori din 29 de țări europene au contribuit la cea de-a 28-a ediție anuală a Studiului Economic EUROCHAMBRES. Rezultatele indică faptul că optimismul comunității de afaceri pentru o recuperare rapidă este scăzut, deoarece pandemia COVID-19 provoacă încă perturbări economice masive în întreaga Europă.

Rezultatele, obținute de camerele de comerț și industrie din întreaga Europă, identifică costurile forței de muncă și rambursarea datoriilor acumulate de la începutul pandemiei ca principale provocări așteptate în 2021.

Deoarece multe țări europene impun din nou măsuri care restricționează semnificativ productivitatea și consumul, perspectivele rămân incerte și acest lucru subminează puternic încrederea firmelor pentru 2021. Presiunea reînnoită a lichidității s-ar putea transforma cu ușurință în insolvențe, mai ales dacă redresarea economică durează mai mult decât se aștepta.

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) sunt deosebit de vulnerabile, dar sunt în același timp vitale pentru modelul economic european și, prin urmare, pentru procesul de reconstrucție. Trebuie să construim pe măsurile rapide luate la nivelul UE în primăvara anului 2020 pentru a menține lichiditatea financiară, nu în ultimul rând prin finalizarea negocierilor cu privire la pachetul de recuperare de 1,85 trilioane EUR și lansarea acestuia rapid și într-un mod orientat.

Pandemia a generat o revenire a multor restricții anterioare privind libera circulație a mărfurilor, serviciilor și persoanelor în Europa. Deși unele dintre acestea au fost ulterior abordate, altele rămân și pun în pericol recuperarea. În același timp, această situație a evidențiat importanța pieței unice, nu doar la nivel economic, ci și în ceea ce privește sănătatea și bunăstarea socială. Prin urmare, trebuie să ne propunem nu numai să ne întoarcem la nivelurile de liberă circulație dinaintea crizei, ci să mergem înainte, abordând obstacolele, pentru a permite firmelor și consumatorilor să beneficieze mai mult de avantajele pieței unice.

Antreprenorii sunt luptători, natural rezistenți și optimiști. Îndemn factorii decizionali din UE să ia în considerare cu atenție feedback-ul din partea antreprenorilor din EES2021 și să colaboreze între ei și cu camerele pentru a readuce economia noastră pe o traiectorie pozitivă, în mod rapid și durabil.

Christoph Leidl
Președinte EUROCHAMBRES

Mulțumiri

Acest studiu este rezultatul unui efort colectiv și al unei munci intense. Din acest motiv, dorim să mulțumim cu căldură colegilor noștri din rețeaua camerelor, care au contribuit activ la pregătirea EES2021 - găsiți o listă completă a coordonatorilor naționali EES2021 în anexă.

Bineînțeles că mulțumirile noastre se adresează și celor 58.345 de antreprenori care, în afară de a contribui la economia Europei prin munca și pasiunea lor zilnică, au alocat timp pentru a răspunde la sondajul EES2021.

Introducere

EES2021 este o piesă importantă de cercetare calitativă desfășurată cu cooperarea a 29 de camere naționale de comerț și industrie de pe întreg continentul. Peste 58.000 de firme au oferit răspunsuri, marea majoritate IMM-uri, ceea ce îl face cel mai mare sondaj de acest gen din Europa. Rețineți că pentru aproape toate întrebările, tendința obținută cu previziunile edițiilor actuale și anterioare sunt în concordanță cu PIB-ul realizat. Cu alte cuvinte, există o corelație puternică între PIB-ul realizat și rezultatele indicelui EES. Acesta este un bun indicator privind validitatea externă a studiului, precum și capacitatea firmelor de a prezice rezultatele economice viitoare.

Raportul este organizat după cum urmează: secțiunea Metodologie prezintă principalele caracteristici ale studiului, Sumarul Executiv oferă o prezentare generală a constatărilor, secțiunea Rezultate oferă apoi explicații și detalii cu privire la cifre, secțiunea Recomandări privind politicile conține concluziile și orientările pentru măsuri viitoare la nivelul UE.

Metodologie

Acest studiu este rezultatul unui efort coordonat care a implicat EUROCHAMBRES și 29 de camere naționale de comerț și industrie. Fiecare cameră națională primește de la EUROCHAMBRES un chestionar standardizat, care conține întrebări despre șase indicatori economici. Camerele selectează, de asemenea, un eșantion reprezentativ de firme care să răspundă la acest chestionar. Sondajul a fost realizat timp de câteva săptămâni, până la începutul lunii octombrie 2020, și respondenții au fost rugați să răspundă la diferite întrebări, în ceea ce privește următoarele 12 luni.

Respondenților li se spune în Întrebarea nr. 1 să indice „Provocările” pentru anul viitor. Li se permite să selecteze trei din șapte opțiuni preselectate. Întrebările 2-6 indică furnizarea de informații generale despre vânzările interne, exporturi, ocuparea forței de muncă, investiții și încrederea generală a firmelor. În special, pentru fiecare punct, respondenții indică dacă se așteaptă la un nivel de „Creștere”, „Scădere” sau „Constant”. Pentru exhaustivitate, tabelele

care prezintă răspunsurile în procente pe țară și un eșantion al chestionarului pot fi găsite în anexă.

Rezultatele sunt apoi agregate la nivel național de fiecare cameră și trimise la EUROCHAMBRES pentru procesare. EUROCHAMBRES colectează pentru fiecare întrebare procentele de răspunsuri pe opțiune, adică procentul de firme care răspund cu „Creștere”, „Scădere” sau „Constant”. Apoi se calculează un indice național pentru fiecare țară pur și simplu ca procent de „Creștere” minus procent de „Scădere”, totul împărțit la procentul de „Constant”.

Indicele EES este rezultatul unei medii ponderate în funcție de ponderea unei țări în PIB-ul total al țărilor participante, precum și de rata de participare a acestora. De asemenea, indicii naționali sunt utilizați pentru analiza internă, pentru identificarea fenomenelor regionale.

Interpretare pentru indicii EES (Întrebarea 1)

Graficul prezintă cele mai semnificative provocări pe care firmele europene se așteaptă să le întâmpine anul viitor. Informațiile furnizate de camerele naționale sunt ponderate pentru a se asigura că rezultatele finale reflectă structura de afaceri a Europei. Clasamentul reflectă de câte ori a fost selectată de respondenți fiecare provocare.

Interpretare pentru indicii EES (Întrebările 2-6)

Interpretarea rezultatului poate fi comparată cu o notă sau un scor:

- **Mai mult de 0:** Participanții la nivel global se așteaptă ca tendința să crească în comparație cu anul curent
- **Aproape/egal cu 0:** Participanții la nivel global se așteaptă ca tendința să fie aceeași cu anul curent
- **Mai puțin de 0:** Participanții la nivel global se așteaptă ca tendința să scadă în comparație cu anul curent

Rezultatele nu sunt nici un procent de respondenți, nici o cantitate așteptată pentru un domeniu. Furnizează o tendință privind așteptările pentru domeniul respectiv și magnitudinea poate fi interpretată după cum urmează: Dacă nota este mai mare decât un anumit an, înseamnă că mai mulți oameni cred că rezultatele pentru anul viitor vor crește și invers. Elementul cheie pentru analiză aici este variația indicelui de-a lungul anilor.

1. Sumar executiv

Criza provocată de COVID-19 a cufundat Europa într-o profundă recesiune, cu PIB-ul real în scădere cu peste 10% în unele țări, cea mai puternică contracție economică din istoria continentului [1]. IMM-urile au o viziune pesimistă asupra perspectivelor lor de afaceri pentru 2021. Din cauza gravității situației, factorii de decizie europeni trebuie să adopte inițiative pe termen scurt, mediu și lung, încorporate într-un cadru de politici cuprinzătoare pentru IMM-uri, pentru a restabili încrederea și a susține cererea, completate de investiții strategice pentru consolidarea întreprinderilor mici și a piețelor forței de muncă.

O analiză regională scoate la iveală diferențele geografice. De exemplu, în Europa Centrală, Balcani și nordul Europei, costurile forței de muncă sunt în continuare principala provocare, dar, în toate aceste regiuni, lipsa muncitorilor calificați este a doua provocare principală la care se așteaptă antreprenorii anul viitor. În Europa de Vest, lipsa de muncitori calificați este cea mai importantă provocare, urmată îndeaproape de costurile forței de muncă. Principala diferență între regiuni se referă la sudul Europei, unde rambursarea datoriilor acumulate ca urmare a crizei COVID-19 ocupă prima poziție, cu mult peste costurile forței de muncă.

Societățile europene se așteaptă la o scădere de la an la an pentru toți indicatorii EES, ceea ce reflectă îngrijorările generale legate de climatul economic. Feedback-ul din partea camerelor naționale indică faptul că aceste așteptări negative sunt cauzate de ritmul lent cu care se ridică măsurile de reducere a răspândirii virusului și de îngrijorările cu privire la valurile ulterioare, care ar determina revenirea la măsuri mai stricte (lucru concretizat într-adevăr de la încheierea studiului EES2021 la începutul lunii octombrie).

În concluzie, multe întreprinderi europene cred că se vor confrunta cu o situație economică foarte dificilă în 2021. Atunci când se compară cu așteptările antreprenorilor europeni după criza financiară din 2008 (EES2009-2010) sau criza datoriilor europene (EES2013), indicii EES actuali arată că firmele văd anul viitor cel puțin la fel de pesimist, dacă nu chiar mai pesimist.

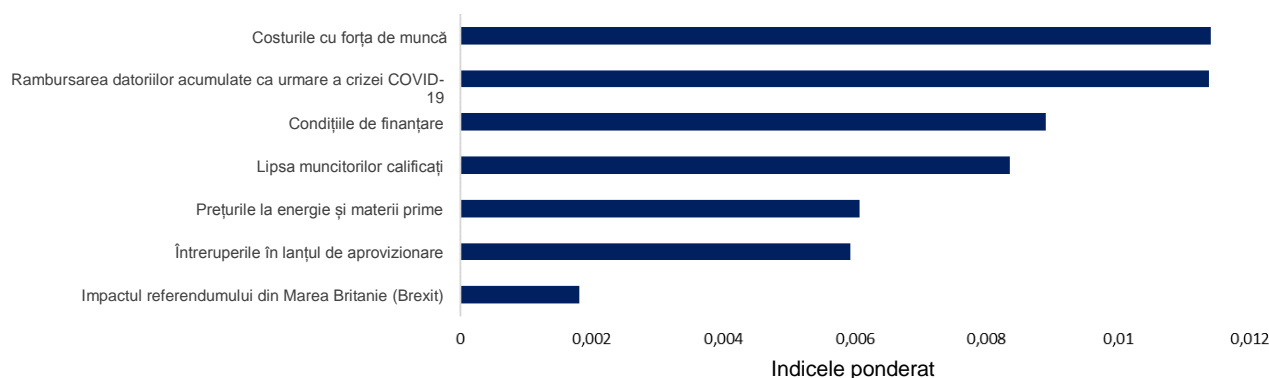

2. Rezultate

I. Principalele provocări

Respondenții EES2021 au fost rugați să selecteze până la 3 provocări principale pe care se așteaptă să le întâmpine anul viitor. Chestionarul a furnizat șapte răspunsuri preselectate. Prima cifră arată clasamentul respectivelor provocări pentru 2021 (media ponderată a rezultatelor naționale pe baza ponderii în PIB-ul total și a ratei de participare).

Clasamentul principalelor provocări pentru 2021

Potrivit rezultatelor, costurile forței de muncă constituie principala provocare pentru firmele europene. Privind mai îndeaproape, întreprinderile din Europa de Vest sunt deosebit de îngrijorate cu privire la dificultățile potențiale cauzate de contribuțiile ridicate la asigurările sociale, impozitele pe salariile angajaților și alte tipuri de costuri legate de forța de muncă. Cu toate acestea, capacitatea de a menține aceeași dimensiune a forței de muncă sau de a plăti alte costuri operaționale poate diferi semnificativ în funcție de poziția și sprijinul fiecărui guvern național.

A doua preocupare majoră pentru anul viitor este rambursarea datoriilor acumulate din cauza crizei COVID-19, întrucât multe firme au încercat să asigure lichidități și să gestioneze capitalul de lucru prin contractarea de împrumuturi în cursul anului 2020. Impactul dezastruos al pandemiei asupra IMM-urilor este bine documentat [2]. Cu toate acestea, impactul variază de la o țară la alta. Țările din sudul Europei par să fie deosebit de îngrijorate cu privire la povara datoriilor în 2021.

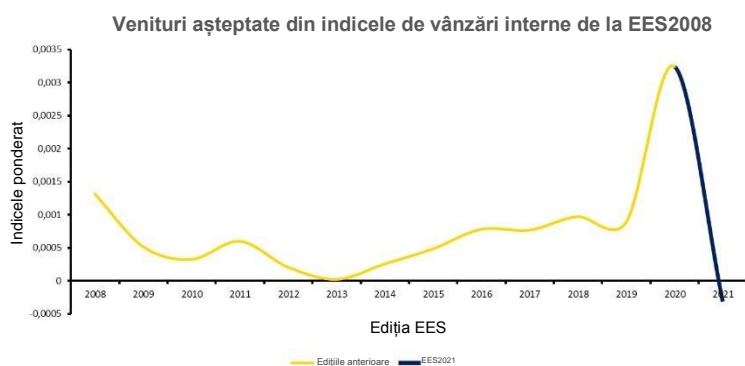
Condițiile de finanțare sunt pe locul trei. Acest lucru ar putea fi interpretat ca o consecință mai generală a pandemiei, subliniind vulnerabilitatea financiară a multor antreprenori, având în vedere preocupările permanente în multe sectoare cu privire la constrângerile asupra capacității de a-și desfășura activitățile generatoare de venituri și asupra comportamentului consumatorilor.

Lipsa muncitorilor calificați rămâne o preocupare pentru antreprenori. Acest lucru ar putea însemna că criza COVID-19 a adâncit discrepanțele în competențe, în timp ce cererea IMM-

urilor pentru angajați cu competențe digitale și alte tipuri de înaltă calificare crește. Antreprenorii raportează, de asemenea, că prețurile la energie și materii prime sunt o provocare importantă, urmate de îngrijorări legate de perturbarea lanțurilor valorice.

Similar cu ediția anterioară a EES, „Impactul Brexit” este pe ultimul loc între provocări. În ciuda îndoielilor continue cu privire la un viitor acord comercial între UE și Marea Britanie, acest lucru nu este în mod clar o preocupare majoră în rândul majorității oamenilor de afaceri din toată Europa.

II. Vânzări interne așteptate

Conform rezultatelor EES2021, este de așteptat ca vânzările interne să scadă în 2021. Rezultatele EES2020 din urmă cu 12 luni au sugerat că, în general, multe firme erau încrezătoare că vânzările interne vor crește. Într-adevăr, participanții chestionați au fost mai entuziasmați de veniturile din vânzările interne decât în anul anterior. Perspectivele pentru o

scădere a PIB-ului național prevăzute pentru multe țări europene în următoarele luni alimentează probabil pesimismul general privind cererea internă. În plus, antreprenorii sunt îngrijorați de posibilitatea unor carantine suplimentare și de restricția la vânzările interne.

Din punct de vedere istoric, aceasta este prima dată când acest indice coboară sub zero, ceea ce înseamnă că se așteaptă ca veniturile generate din vânzările interne să fie mai mici decât în anul curent.

III. Vânzări la export așteptate

Potrivit OMC, schimburile comerciale încetineau deja în 2019 înainte ca virusul să lovească, fiind afectate de conflictele comerciale și încetinirea creșterii economice. Pe baza celor mai recente cifre Eurostat, exporturile extracomunitare și estimările comerciale intra-UE au scăzut cu aproximativ 12% în primele 8 luni ale anului 2020 [3].

De la acest nivel de referință scăzut pentru 2020, există, de fapt, o stagnare a indicelui de exporturi pentru EES2021, după scăderea fără precedent, cu 12 luni în urmă.

Cu toate acestea, indicele rămâne negativ, indicând o nouă scădere în 2021. Efectul cumulativ al tensiunilor comerciale globale, tendințele protecționiste în creștere [4] și, desigur, impactul COVID-19 asupra comerțului internațional sunt, fără îndoială, cele mai importante în mintea antreprenorilor, atunci când se gândesc la vânzările din exporturi în 2021.

IV. Ocuparea așteptată a forței de muncă

În general, societățile europene se așteaptă ca dimensiunea forței de muncă să scadă anul viitor. Acest rezultat este foarte îngrijorător, având în vedere că măsurile de izolare asociate cu COVID-19 au declanșat o creștere bruscă a ratei șomajului în 2020, potrivit ultimelor cifre de la EUROSTAT [5].

Tendința pentru acest indicator era deja puternic descendentă în ediția anterioară a EES2020, dar firmele au rămas prudent optimiste cu privire la ocuparea forței de muncă așteptată în 12 luni. Desigur, situația s-a schimbat dramatic de la începutul acestui an și respondenții prevăd continuarea acestei tendințe negative în 2021. Desigur, acest lucru are implicații economice și sociale îngrijorătoare.

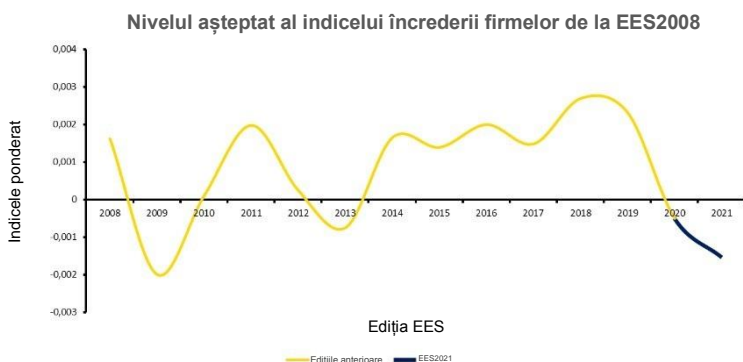
V. Investiții așteptate

Antreprenorii din toată Europa anticipează o scădere a investițiilor. Acest lucru subliniază fragilitatea procesului de redresare și importanța unor măsuri rapide și eficiente pentru a sprijini investițiile, în special prin intermediul planurilor naționale de redresare și reziliență, ca parte a răspunsului coordonat al UE la criză, NextGenerationEU [6].

Situația investițiilor așteptate este foarte similară cu cea a dimensiunii forței de muncă. Privind mai atent observăm că atât indicele investițiilor preconizate, cât și cel al dimensiunii forței de muncă fluctuează în aceeași direcție și cu aceeași magnitudine. Într-adevăr, coeficientul de corelație între indicele investițiilor așteptate și indicele dimensiunii forței de muncă așteptate este de 0,94 de la EES2001. Aceasta sugerează o relație liniară foarte puternică, în care o schimbare într-o variabilă este însoțită de o schimbare aproape consecventă în cealaltă.

VI. Încrederea așteptată a firmelor

În mod surprinzător, perspectivele în general negative exprimate în ceilalți indici EES2021 se reflectă în indicele încrederii firmelor. Rețineți că tendința generală așteptată în ceea ce privește atât încrederea firmelor, cât și dimensiunea forței de muncă, este relativ coerentă cu indicatorul percepției generale asupra economiei al Comisiei Europene din acest an [7].

Anul trecut, societățile europene se așteptau la un cadru economic mai slab pentru 2020, dar acest lucru este valabil și pentru așteptările din 2021. Marea majoritate a antreprenorilor au înregistrat scăderi ale veniturilor pe parcursul anului 2020 și nu sunt optimiste cu privire la o îmbunătățire în 2021, din cauza amplitudinii și a duratei incerte a șocului economic [8]. Este posibil ca antreprenorii să nu fie dispuși să își asume riscuri suplimentare în bilanțurile lor. Utilizarea capacității societăților este încă scăzută din cauza restricțiilor asupra productivității și mulți antreprenori sunt îngrijorați de perspectivele și chiar de viabilitatea afacerii lor.

3. Recomandări privind politicile

#CeSpunAntreprenorii că au nevoie...

Suținere financiară pentru a supraviețui și a se redresa

Transformarea viitoarei redresări într-o creștere susținută necesită o abordare în două direcții: IMM-urile se confruntă cu constrângeri semnificative privind numerarul și capitalul de lucru, subliniind necesitatea implementării unor măsuri suplimentare privind lichiditățile pe tot parcursul anului 2021. Pe măsură ce societățile își reconstruiesc activitățile într-un context al cererii reduse și incertitudinii continue, reformele pe termen mediu și lung, precum și stimulentele ar fi cele mai favorabile pentru a încuraja investițiile și încrederea firmelor.

Cea mai mare preocupare a respondenților EES pentru anul viitor este creșterea potențială a costurilor cu forța de muncă. Schimbările bruște în procesele de muncă și realocările temporare, împreună cu costurile forței de muncă subutilizate, au limitat productivitatea în majoritatea sectoarelor economice. Factorii de decizie din UE și naționali trebuie să adopte măsuri pentru a preveni contribuțiile sociale excesive, a evita falimentele și a împărtăși cele mai bune practici axate pe revitalizarea și reziliența forței de muncă.

Fragilitatea financiară a IMM-urilor și expunerea lor la ratele dobânzii sunt posibile motive pentru care antreprenorii sunt extrem de preocupați de rambursarea datoriilor acumulate în timpul pandemiei. Având în vedere că IMM-urile depind în mare măsură de finanțare bancară, Comisia Europeană ar trebui să încurajeze mai mult finanțările pe termen lung din partea investitorilor instituționali, așa cum se subliniază în planul de acțiune adoptat recent de Uniunea piețelor de capital. Sursele alternative de finanțare din vehicule co-investiționale providențiale, capital de risc, crowdfunding, împrumuturi peer-to-peer și capital privat vor contribui, de asemenea, la dezvoltarea IMM-urilor rezistente.

În plus, creșterea pragului de reglementare de minimis de la 200.000 EUR la 500.000 EUR fără examinarea și aprobarea UE ar reduce la minimum birocrăția și ar accelera mobilizarea sprijinului financiar pentru întreprinderi.

O piață a muncii puternic calificată

Antreprenorii evidențiază lipsa muncitorilor calificați ca o provocare semnificativă pentru 2021. Comisia Europeană trebuie să continue să dezvolte politici care să facă validarea calificărilor, recalificarea și perfecționarea mai eficiente și prevalente, indiferent de vârstă și de educația anterioară. Educația profesională modernizată, oportunitățile de formare, planurile de învățământ bazate pe nevoile pieței muncii și o cultură mai puternică a învățării pe tot parcursul vieții sunt cruciale pentru ca economia să meargă înainte.

Piața locurilor de muncă se schimbă întotdeauna după o criză majoră. Deși, din păcate, multe locuri de muncă s-au pierdut, altele vor apărea, cu un accent sporit pe inovația și tehnologia

online. Astfel, Comisia Europeană ar trebui să colaboreze cu autoritățile naționale din educație pentru optimizarea învățării digitale, nu numai în programele școlare, ci și pentru adulți.

Țările europene trebuie, de asemenea, să consolideze excelența în educația și formarea profesională (ÎPT), oferind oportunități în facilitățile de dezvoltare a competențelor, precum și experiență practică internă în companii, prin ucenicie. ÎPT este deosebit de important pentru a ajuta IMM-urile să se asigure că forța de muncă deține abilitățile necesare tranzițiilor ecologice și digitale. Ar trebui luate măsuri pentru stimularea antreprenoriatului ca parte a formării profesionale și, într-adevăr, a educației în sens mai general.

Un acord verde pro competitivitate al UE

Antreprenorii sunt hotărâți să abordeze schimbările climatice și să le transforme într-o oportunitate pentru Europa. Pentru a permite companiilor să se angajeze activ în tranziția la energie curată, Comisia trebuie să asigure un acces sigur și necostisitor la energie, sprijinind și stimulând în același timp integrarea surselor de energie și combustibililor cu emisii reduse de carbon. În plus, factorii de decizie ar trebui să promoveze economia circulară prin eliminarea barierelor din calea comerțului cu materii prime secundare, încurajarea simbiozei industriale și prioritizarea investițiilor în cercetare și inovare. Atunci când sunt expuse concurenței internaționale, companiile trebuie, de asemenea, să fie protejate în mod eficient împotriva pierderilor de carbon.

O piață unică consolidată

EES2021 subliniază preocupările cu privire la vânzările dincolo de granițele naționale. Trebuie depuse toate eforturile pentru a reduce barierele întâlnite în tranzacționare pe piața unică. Restricțiile introduse în timpul pandemiei trebuie coordonate și îndepărtate cât mai curând posibil și acest lucru ar trebui să ofere un impuls pentru a aborda diferitele bariere care deja afectau întreprinderile, în special IMM-urile, chiar și înainte de criză. Trebuie abordate toate măsurile unilaterale care restricționează funcționarea normală a pieței unice europene. De asemenea, Comisia ar trebui să sporească cunoștințele și gradul de conștientizare asupra normelor pieței unice, ajutând astfel întreprinderile să profite de avantajele sale economice. Nou-înființatul grup de lucru pentru aplicarea pieței unice trebuie să se angajeze în schimburi de opinii regulate cu reprezentanții firmelor, cercetători și societatea civilă, pentru a identifica și a aborda cele mai importante bariere în calea comerțului.

IMM-urile care s-au concentrat pe inovație sau au adoptat tehnologii digitale avansate au mai multe șanse să reușească după COVID-19. De asemenea, Comisia ar trebui să depună eforturi pentru transformarea digitală a IMM-urilor, în special în sectoarele tradiționale ale economiei. Întrucât companiile se confruntă cu nevoia de digitalizare rapidă, vor avea nevoie

de asistență tehnică și consiliere pentru a asigura conformitatea legală și cerințele de securitate cibernetică.

O politică comercială solidă și ambițioasă a UE

EES2021 indică îngrijorări cu privire la accesul pe piețele internaționale. În fața tendințelor protecționiste în creștere, sunt necesare acțiuni coordonate pentru ca IMM-urile europene să fie în fruntea redresării economice globale. Acest lucru necesită legături puternice între politica comercială și promovarea comerțului.

Internaționalizarea este un proces pe termen lung, iar acțiunile independente sunt insuficiente pentru a ajuta antreprenorii să pătrundă pe piețele externe. Prin urmare, Comisia ar trebui să adopte o viziune asupra diplomației economice europene mai direcționată, mai eficientă și mai favorabilă IMM-urilor.

Faptul că antreprenorii anticipează vânzări mai mici la export în 2021 întărește nevoia unei noi strategii comerciale a UE. Acest lucru trebuie să se bazeze pe reducerea barierelor în calea comerțului, pe negocierea de noi acorduri bilaterale și multilaterale privind liberul schimb și pe sprijinul pentru internaționalizarea IMM-urilor europene.

4. Note

[1] Bruegel, De ce COVID-19 a afectat atât de diferit diversele economii ale Uniunii Europene?, Septembrie 2020 - <https://www.bruegel.org/wp-content/uploads/2020/09/PC-18-2020-22092020-final.pdf>

[2] Bloomberg, Jumătate din întreprinderile mai mici din Europa riscă falimentul în termen de un an, 22 octombrie 2020. - <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-22/half-of-europe-s-smaller-businesses-risk-bankruptcy-within-year>

[3] Eurostat, Comerțul internațional de mărfuri în zona euro, 16 octombrie 2020 - https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/december/tradoc_151969.pdf

[4] Organizația Mondială a Comerțului, Comerțul prezintă semne de revenire după COVID-19, recuperarea fiind încă incertă, 6 octombrie 2020 - https://www.wto.org/english/news_e/pres20_e/pr862_e.htm

[5] Eurostat, Ratele șomajului UE-27 și SE-19, ajustate sezonier, Septembrie 2020 - https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

[6] Financial Times, Fondul de redresare al UE ar trebui să reziste până după criză, 27 septembrie 2020 - <https://www.ft.com/content/5d11162a-5f4c-436d-961b-03f160acfa8>

[7] Blocarea redresării zonei euro și percepției generale asupra economiei UE - Scăderea așteptărilor privind ocuparea forței de muncă - În general, cifrele EES privind încrederea firmelor și dimensiunea forței de muncă sunt foarte similare cu sondajul UE privind percepția generală asupra economiei și așteptările privind ocuparea forței de muncă - https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/full_bcs_2020_10_en.pdf

[8] Similar cu rezultatele unui sondaj McKinsey recent: COVID-19 și întreprinderile mici și mijlocii europene, august 2020. - <https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/covid-19-and-european-small-and-medium-size-enterprises-how-they-are-weathering-the-storm>

PENTRU INFORMAȚII SUPLIMENTARE, CONTACTAȚI:

Director General Executiv | **Ben Butters**
Tel +32 (0)2 282 08 50
eurochambres@eurochambres.eu

Consilier Politici | **Frederico Martins**
Tel +32 (0)2 282 08 54
martins@eurochambres.eu

Intern IMM-uri și Politici Economice | **Kilian Heutte**
Tel +32 (0)2 282 08 55
heutte@eurochambres.eu

Responsabil Evenimente și Comunicare |
Roxana Dediu
Tel +32 (0)2 282 08 95
dediu@eurochambres.eu

5. Anexe

Camerele de comerț și industrie participante

Austria

Camera economică federală austriacă
Claudia Huber și Christoph Schneider

Belgia

Federația Camerelor de Comerț Belgiene
Wouter Van Gulck

Bulgaria

Camera Bulgară de Comerț și Industrie
Lyubomir Levicharov

Croația

Camera Croată a Economiei
Dubravka Zubak, Zvonimir Savić și Željko Hanzl

Cipru

Camera de Comerț și Industrie din Cipru
Leonidas Paschalides

Republica Cehă

Camera de Comerț Cehă
Karina Kubelková și Alena Mastantuono

Estonia

Camera Estonă de Comerț și Industrie
Marko Udras

Finlanda

Camera de Comerț a Finlandei
Mauri Kotamäki

Franța

Camera Franceză de Comerț și Industrie
Patrick Brière

Germania

Asociația Camerelor Germane de Industrie și Comerț
Sebastian Titze, Melanie Vogelbach și Alena Kuehlein

Grecia

Uniunea Camerelor de Comerț Elene
Vassilis Apostolopoulos

Ungaria

Camera Maghiară de Comerț și Industrie
Ágoston Horváth și Fruzsina Nábelek

Irlanda

Camerele Irlandei
Shane Conneely

Italia

Uniunea Camerelor de Comerț, Industrie, Meserii și
Agricultură din Italia
Domenico Mauriello și Flavio Burlizzi

Letonia

Camera de Comerț și Industrie Letonă
Kriss Zvirbulis

România

Lituania

Asociația Lituaniană a Camerelor de Comerț,
Industrie și Meserii
Gediminas Rainys

Luxemburg

Camera de Comerț a Marelui Ducat al
Luxemburgului
Laure Demezot și Christel Chatelain

Malta

Camera de Comerț, Antrepriză și Industrie din Malta
André Fenech și Julia Aquilina

Munte negru

Camera de Economie din Muntenegru
Miljan Šestović

Olanda

Camera de Comerț a Olandei
Martin de Boer

Polonia

Camera de Comerț Poloneză
Monika Sasiak și Piotr Lipiec

Portugalia

Camera Portugheză de Comerț și Industrie
João Paes Cabral

Camera de Comerț și Industrie a României
Sabina Strîmbovschi

Serbia

Camera de Comerț și Industrie a Serbiei
Gordana Todorovic și Jovana Majstorovic

Slovacia

Camera de Comerț și Industrie Slovacă
Daniela Širáňová

Slovenia

Camera de Comerț și Industrie a Sloveniei
Bojan Ivanc și Mocnik Darja

Spania

Camera de Comerț a Spaniei
Manuel Valero

Suedia

Camera de Comerț a Suediei
Per Tryding și Sara Åhlen Björk

Turcia

Uniunea Camerelor și Burselor de Mărfuri din Turcia
Çagri Gürgür

Chestionar EES 2021

PROVOCĂRI	FORȚA DE MUNCĂ
<p>Î.1 <u>Ne așteptăm ca cele mai mari provocări pentru dezvoltarea economică a companiei noastre în 2021 să fie (maximum 3 răspunsuri posibile):</u></p> <p>Rambursarea datoriilor acumulate ca urmare a crizei COVID-19 ☐</p> <p>Înteruperile în lanțul de aprovizionare ☐</p> <p>Costurile cu forța de muncă ☐</p> <p>Lipsa muncitorilor calificați ☐</p> <p>Prețurile la energie și materii prime ☐</p> <p>Condițiile de finanțare ☐</p> <p>Impactul Brexit ☐</p>	<p>Î.4 <u>Ne așteptăm ca în 2021 dimensiunea forței noastre de muncă să fie:</u></p> <p>În creștere ☐</p> <p>Constant ☐</p> <p>În scădere ☐</p>
VÂNZĂRI INTERNE	INVESTIȚII
<p>Î.2 <u>Ne așteptăm ca veniturile noastre din vânzările interne în 2021 să fie:</u></p> <p>În creștere ☐</p> <p>Constant ☐</p> <p>În scădere ☐</p>	<p>Î.5 <u>Ne așteptăm ca în 2021 nivelul nostru de investiții să fie:</u></p> <p>În creștere ☐</p> <p>Constant ☐</p> <p>În scădere ☐</p>
VÂNZĂRI DIN EXPORTURI	ÎNCREDEREA FIRMELOR
<p>Î.3 <u>Ne așteptăm ca veniturile noastre din vânzările la export în 2021 să fie:</u></p> <p>În creștere ☐</p> <p>Constant ☐</p> <p>În scădere ☐</p>	<p>Î.6 <u>Ne așteptăm ca în 2021, evoluțiile generale pentru afacerea noastră să fie:</u></p> <p>Favorabile ☐</p> <p>Constant ☐</p> <p>Nefavorabile ☐</p>

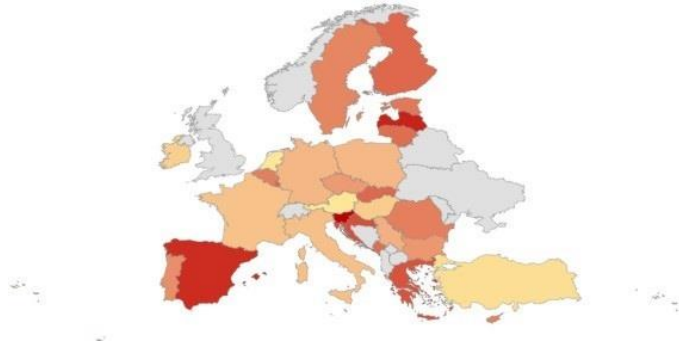
EES 2021 Clasificare pentru fiecare țară

Provocări clasificate per țară							
	Rambursarea datoriilor acumulate ca urmare a COVID-19	Întreprinderile în lanțul de aprovizionare*	Costurile cu forța de muncă*	Lipsa muncitorilor calificați*	Prețurile la energie și materii prime*	Condițiile de finanțare*	Impactul referendumului din Marea Britanie (Brexit)*
Austria							
Belgia	3	4	1	2	6	5	7
Bulgaria	1	2	5	4	2	6	7
Croația	2	4	1	6	5	3	7
Cipru	2	5	2	7	6	1	4
Republica Cehă	4	3	1	2	5	6	7
Estonia	6	2	1	3	5	4	7
Finlanda	5	3	1	2	6	4	7
Franța	2	5	3	5	4	1	7
Germania	5	5	2	1	3	4	5
Grecia	1	5	3	4	6	2	7
Ungaria	6	6	3	2	4	1	5
Irlanda	3	2	6	4	7	5	1
Italia	1	6	2	5	3	4	7
Letonia	5	3	1	2	6	4	7
Lituania	5	3	2	1	6	3	7
Luxemburg	3	5	1	2	6	4	7
Malta	4	2	1	5	7	2	6
Munte negru	2	1	3	5	6	4	7
Olanda	3	3	3	2	3	1	3
Polonia	5	6	1	4	2	3	7
Portugalia	2	4	1	5	6	3	7
România	6	4	2	1	5	3	7
Serbia	1	5	4	2	6	2	7
Slovacia	4	3	1	6	5	2	7
Slovenia	5	3	1	2	4	6	7
Spania	2	5	1	4	3	6	7
Suedia	5	3	1	2	7	4	6
Turcia	2	3	4	5	7	1	6

EES 2021 Cartarea primelor 2 provocări

Provocare Costuri cu forța de muncă

0,00% 36,23% 72,46%

Provocare Rambursarea datoriilor acumulate ca urmare a crizei COVID-19

0% 74% 95%

EES 2021 Cartarea indicelor

Vânzări interne așteptate

Vânzări așteptate din exporturi

Ocuparea așteptată a forței de muncă

Investiții așteptate

Încrederea așteptată a firmelor

Powered by Bing
© GeoNames, Microsoft, TomTom

EES 2021 Rezultate brute și indici

	Vânzări interne				Vânzări din exporturi				Ocuparea forței de muncă				Investiții				Încrederea firmelor			
	Creștere	Constant	Scădere	Indice	Creștere	Constant	Scădere	Indice	Creștere	Constant	Scădere	Indice	Creștere	Constant	Scădere	Indice	Creștere	Constant	Scădere	Indice
Austria	9,06%	16,18%	58,47%	-3,0542	15,57%	23,27%	48,91%	-1,4325	5,76%	39,40%	41,71%	-0,9125	4,24%	26,48%	55,14%	-1,9221	4,26%	10,73%	80,15%	-7,0746
Belgia	28,45%	38,73%	31,50%	-0,0788	15,25%	51,99%	21,34%	-0,1171	23,53%	55,88%	19,29%	0,0759	21,74%	44,90%	28,51%	-0,1508	25,01%	39,85%	32,09%	-0,1777
Bulgaria	24,15%	41,66%	34,19%	-0,2410	26,45%	36,11%	37,44%	-0,3043	17,22%	62,65%	20,13%	-0,0464	19,87%	46,09%	34,04%	-0,3074	35,36%	33,51%	31,13%	0,1262
Croația	31,07%	34,74%	34,19%	-0,0899	23,52%	50,01%	26,47%	-0,0590	17,85%	61,20%	20,94%	-0,0505	24,24%	38,31%	37,45%	-0,3450	21,71%	35,46%	42,83%	-0,5954
Cipru	22,70%	29,70%	47,60%	-0,8384	18,00%	38,10%	43,90%	-0,6798	13,60%	61,20%	25,20%	-0,1895	18,50%	44,90%	36,60%	-0,4031	21,40%	44,20%	34,40%	-0,2941
Republica Cehă	24,40%	44,50%	31,10%	-0,1506	7,10%	75,00%	17,90%	-0,1440	9,20%	76,30%	14,50%	-0,0695	12,60%	49,80%	37,60%	-0,5020	32,80%	36,70%	30,50%	0,0627
Estonia	23,60%	47,50%	28,90%	-0,1116	30,50%	45,00%	24,50%	0,1333	19,70%	61,30%	19,00%	0,0114	24,50%	42,60%	32,90%	-0,1972	21,30%	39,00%	39,70%	-0,4718
Finlanda	26,78%	39,66%	33,57%	-0,1712	17,08%	57,82%	25,09%	-0,1385	21,03%	55,68%	23,29%	-0,0406	18,75%	47,95%	33,30%	-0,3034	26,36%	38,81%	34,84%	-0,2185
Franța	9,00%	59,00%	28,00%	-0,3220	0,00%	7,00%	4,00%	-0,5714	7,00%	90,00%	3,00%	0,0444	11,00%	76,00%	13,00%	-0,0263	11,00%	42,00%	46,00%	-0,8333
Germania	0,00%	0,00%	0,00%	0,0000	26,00%	44,00%	30,00%	-0,0909	11,00%	65,00%	24,00%	-0,2000	19,00%	47,00%	34,00%	-0,3191	21,00%	51,00%	28,00%	-0,1373
Grecia	18,00%	52,25%	29,75%	-0,2249	16,25%	55,25%	28,50%	-0,2217	13,75%	46,00%	40,25%	-0,5761	12,00%	52,25%	35,75%	-0,4545	19,25%	48,50%	32,25%	-0,2680
Ungaria	12,90%	23,40%	63,70%	-2,1709	0,00%	0,00%	0,00%	0,0000	10,50%	57,40%	32,10%	-0,3763	15,50%	31,60%	52,90%	-1,1835	12,60%	40,90%	46,20%	-0,8215
Ungaria	32,00%	32,00%	36,00%	-0,1250	2,00%	68,00%	30,00%	-0,4118	14,00%	64,00%	23,00%	-0,1406	48,00%	25,00%	27,00%	0,8400	29,00%	29,00%	42,00%	-0,4483
Irlanda	20,29%	66,16%	13,55%	0,1019	28,90%	64,29%	6,82%	0,3435	6,76%	84,78%	8,46%	-0,0201	12,96%	70,97%	16,07%	-0,0438	24,87%	61,95%	13,18%	0,1886
Italia	31,30%	36,20%	32,50%	-0,0331	37,60%	31,70%	30,80%	0,2145	36,60%	49,80%	13,60%	0,4618	38,50%	30,30%	31,20%	0,2409	22,10%	54,00%	23,90%	-0,0333
Letonia	10,00%	46,70%	43,30%	-0,7131	10,00%	56,70%	33,30%	-0,4109	10,00%	73,30%	16,70%	-0,0914	13,30%	50,00%	36,70%	-0,4680	6,70%	30,00%	63,30%	-1,8867
Lituania	25,50%	45,90%	28,60%	-0,0675	27,60%	44,40%	28,00%	-0,0090	19,00%	64,50%	16,50%	0,0388	17,10%	60,50%	22,40%	-0,0876	10,00%	59,60%	30,40%	-0,3423
Luxemburg	12,50%	36,25%	51,25%	-1,0690	20,00%	41,25%	38,75%	-0,4545	11,25%	51,25%	37,50%	-0,5122	25,00%	36,25%	38,75%	-0,3793	25,00%	27,50%	47,50%	-0,8182
Malta	42,90%	47,19%	9,90%	0,6993	19,14%	66,01%	14,85%	0,0650	11,88%	72,61%	15,51%	-0,0500	20,46%	36,30%	43,23%	-0,6273	13,20%	54,13%	32,67%	-0,3598
Munte negru	35,90%	48,60%	15,50%	0,4198	32,40%	55,00%	12,60%	0,3600	17,50%	67,50%	15,00%	0,0370	15,00%	63,90%	21,10%	-0,0955	7,70%	66,90%	25,40%	-0,2646
Munte negru	23,70%	38,70%	37,60%	-0,3592	19,70%	57,00%	23,30%	-0,0632	22,20%	62,00%	15,80%	0,1032	26,90%	41,60%	31,50%	-0,1106	38,20%	30,90%	30,90%	0,2362
Olanda	48,30%	27,70%	24,00%	0,8773	38,40%	39,60%	22,00%	0,4141	24,50%	55,20%	20,30%	0,0761	35,70%	39,40%	24,90%	0,2741	48,20%	27,80%	24,00%	0,8705
Polonia	30,71%	35,71%	33,57%	-0,0800	27,14%	37,14%	35,71%	-0,2308	32,86%	45,71%	21,43%	0,2500	32,14%	36,43%	31,43%	0,0196	43,57%	33,57%	22,86%	0,6170
Portugalia	34,09%	29,55%	36,36%	-0,0769	28,41%	40,91%	30,68%	-0,0556	23,86%	53,41%	22,73%	0,0213	30,68%	36,36%	32,95%	-0,0625	47,73%	26,14%	26,14%	0,8261
România	17,60%	43,20%	39,20%	-0,5000	17,60%	41,20%	41,20%	-0,5728	17,60%	56,90%	25,50%	-0,1388	7,80%	54,90%	37,30%	-0,5373	21,60%	43,10%	35,30%	-0,3179
Serbia	21,00%	50,00%	29,00%	-0,1600	37,00%	36,00%	27,00%	0,2778	18,00%	57,00%	24,00%	-0,1053	26,00%	45,00%	29,00%	-0,0667	16,00%	30,00%	54,00%	-1,2667
Slovacia	24,22%	38,60%	37,18%	-0,3358	47,91%	29,00%	23,09%	0,8561	14,86%	65,54%	19,60%	-0,0723	23,48%	40,27%	36,25%	-0,3169	19,63%	29,90%	50,47%	-1,0314
Slovenia	38,00%	36,00%	25,00%	0,3611	18,50%	65,32%	16,18%	0,0354	30,64%	59,54%	9,83%	0,3495	30,06%	48,55%	21,39%	0,1786	35,84%	43,93%	20,23%	0,3553
Spania	53,00%	41,00%	6,00%	1,1463	57,00%	38,00%	5,00%	1,3684	47,00%	48,00%	5,00%	0,8750	39,00%	49,00%	12,00%	0,5510	49,00%	45,00%	6,00%	0,9556

Suedia

Turcia